

Teknologia luo uusien sääntöjen tarpeen

TIETEEN kehitys on usein niin nopeaa, että etiikalla ja lainsäädännöllä on vaikeuksia pysyä perässä. Näin kävi vuonna 1945, kun tieteen elämää tuhoava voima kosketti meitä atomipommin muodossa. Nyt tieteen elämää luova puoli, nimittäin hedelmättömyyden hoidossa käytettävä tekniikka, on aiheuttanut uusia ongelmia.

Monet meistä iloitsivat englantilaisen Brownin perheen kanssa, kun Louise, ensimmäinen koeputkilapsi, syntyi. Olemme hämmästelleet monia muitakin alansa ensimmäisiä — viimeksi terveenä syntyneitä vauvoja, jotka ovat odottaneet syväjäädyttyinä alkioina istuttamista tulevan äidin kohtuun.

Australiassa on noussut melkoinen eettisten ja lainopillisten kysymysten myrsky juuri kahdesta tällaisesta syväjäädytetystä alkioista. Alkiot oli määrä istuttaa Mario Riosin vaimoon Elsa Riosiin. Edellinen istutus oli epäonnistunut, ja Riosit halusivat yrittää uudelleen. Mutta ennen uutta tilaisuutta Riosit menehtyivät lentokoneen maahansyöksyssä.

Mitä australialaisen sairaalan olisi pitänyt tehdä alkioille? Olisiko ne voitu istuttaa johonkin toiseen? Vapaaehtoisia oli lukuisia. Olisiko alkioilla ollut perintöoikeus Riosien varsin huomattavaan omaisuuteen? Vai olisiko alkiot pitänyt tuhota? Riosit eivät ymmärrettävistä syistä olleet jättäneet mitään jälkisäädöstä alkioiden tulevaisuuden varalle.

Australialaiset asettivat komitean tutkimaan asiaa. Komitea luovutti raporttinsa viime viikolla. Sen mielestä alkiot pitäisi sulattaa, sillä alkioiden lahjoittaminen jollekin toiselle vaatisi "tuottajien" suostumuksen, jota tässä tapauksessa ei ollut annettu. Komitea oli myös sitä mieltä, että alkioilla nykyisessä tilassaan ei ollut mitään oikeuksia, joten ne saattoi hävittää.

Komitean jäsenet tiesivät olevansa eettisesti ja lainopillisesti vaarallisella alueella. Siksi he vaativat toimenpiteiden lykkäämistä kolmella kuukaudella, jotta yleisöllä olisi tilaisuus esittää asiasta mielipiteensä. Jos alkioiden hävittämisestä nousisi vastalausemyrsky, komitea harkitsisi esitystänsä uudelleen.

Nyt Sydneyn Queen Victoria -sairaalaan hedelmöittämistä varten ilmoittautuvat pariskunnat joutuvat erittelemään, mitä alkioille tehdään, jos heille itselleen sattuisi jotain.

Näin varmistetaan, että Riosien tilanne ei toistu. Entä muut ongelmalliset tilanteet? Ranskassa nainen joutui hiljattain menemään oikeuteen saadakseen luvan hedelmöittää itsensä edesmenneen miehensä spermalla. Miten tällaisiin pyyntöihin tulisi suhtautua? Entä mitä pitäisi tehdä, jos sijaisäiti rikkoo sopimuksensa ja kieltäytyy luovuttamasta lasta, jonka on luvannut synnyttää jollekin toiselle?

Yhteiskunta ei ole tähän päivään mennessä onnistunut luomaan sääntöjä atomipommin tuhovoiman hillitsemiseksi. Nyt me korjaamme tämän epäonnistumisen synkkää satoa. Tiedemiehet voivat monin tavoin käyttää väärin kykyänsä edistää tai vaikeuttaa ihmisen lisääntymistä. Eettiset ja juridiset säännöt tulisi laatia ennen kuin on liian myöhäistä.

Käytä edellisellä sivulla olevaa sanomalehden pääkirjoitusta "Teknologia luo uusien sääntöjen tarpeen" vastatessasi seuraaviin kysymyksiin.

Tehtävä 1: UUDET SÄÄNNÖT

R236Q01- 0 1 9

Alleiviivaa lause, joka kertoo, miten australialaiset menettelivät helpottaakseen päätöstä siitä, mitä tehdä syväjäädetyille alkioille, jotka kuuluivat lento-onnettomuudessa menehtyneelle avioparille.

Tehtävä 2: UUDET SÄÄNNÖT

R236Q02- 0 1 2 9

Poimi pääkirjoituksesta kaksi esimerkkiä, jotka osoittavat, miten moderni teknologia, kuten jäädytettyjen alkoiden istuttaminen, aiheuttaa tarpeen laatia uusia sääntöjä.

.....